

Beslissing

inzake de klacht van [klager] over het handelen van de MIVD

Beslissing van de afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) inzake de klacht van [klager] over het handelen van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

De klacht

Klager stelt dat zijn gegevens onterecht meermaals zijn opgevraagd door de MIVD bij [overheidsinstantie]. Klager heeft via [tussenpersoon], voorzitter van de [commissie], bij de MIVD om opheldering gevraagd over deze kwestie. De verklaringen die klager via [tussenpersoon] van de MIVD ontving, waren voor klager onbevredigend. Klager heeft zich daarom tot de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD (hierna: de afdeling klachtbehandeling) gewend.

Tezamen met klager is de afdeling klachtbehandeling tot de volgende klachtformulering gekomen:

Klager klaagt over de belangstelling die de MIVD voor hem heeft nadat de MIVD zijn VGB in juni 2016 had afgegeven. In de periode na afgifte van de VGB heeft de MIVD meermaals de [...] gegevens van klager opgevraagd bij [overheidsinstantie]. Volgens een bericht van [overheidsinstantie] van 10 april 2018 was dit acht keer in de eerste zeven maanden na afgifte van de VGB. Volgens klager was hier geen aanleiding voor. De MIVD heeft meerdere verklaringen gegeven voor het meermaals opvragen van de [...] gegevens van klager bij [overheidsinstantie]. Deze verklaringen lopen uiteen en zijn volgens klager niet overtuigend. Inmiddels heeft hij van [overheidsinstantie] op 2 april 2019 weer een andere verklaring gekregen. Klager wil meer duidelijkheid over deze kwestie en daarnaast wil hij dat de MIVD stopt met het (onnodig) opvragen van zijn [...] gegevens bij [overheidsinstantie]. Klager wil ook met de MIVD in gesprek om duidelijk te maken wat de impact is van alle onderzoeken van de MIVD naar zijn persoon.

Het door klager gestelde handelen van de MIVD

Klager stelt dat de MIVD meermaals onterecht zijn [...] gegevens heeft opgevraagd bij [overheidsinstantie]. Het feit dat de gegevens van klager frequent zijn opgevraagd, geeft klager het gevoel dat de MIVD meer belangstelling voor hem heeft dan nodig. Klager is al 23 jaar werkzaam bij [werkgever] en heeft in die hoedanigheid al meerdere veiligheidsonderzoeken moeten doorlopen. Hij heeft altijd na afloop van de veiligheidsonderzoeken een Verklaring Geen Bezwaar (VGB) gekregen. Klager kan daarom niet begrijpen waarom de MIVD meer aandacht voor hem heeft. Volgens klager is hier ook geen aanleiding voor, hij heeft geen [nieuwe gegevens]

en heeft immers altijd een VGB gekregen waarmee hij vertrouwensfuncties mocht bekleden. Klager heeft het gevoel dat de MIVD meer belangstelling voor hem heeft vanwege zijn [nationaliteit] afkomst. Klager brengt dit in verband met een arbeidsconflict dat hij heeft gehad met zijn werkgever. Hij heeft destijds een klacht ingediend over discriminatie, waarbij ook speelde dat de werkgever een meer dan gewone belangstelling had voor zijn activiteiten. Klager is hierover in het gelijkgesteld door het College voor de Rechten van de Mens (CRvdm) en uiteindelijk ook door zijn werkgever.

Bevoegdheid afdeling klachtbehandeling

De Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 vereist dat klagers eerst hun klacht melden bij de betrokken minister. Voor de MIVD is dit de minister van Defensie. Slechts bij uitzondering kan een klager zich rechtstreeks tot de afdeling klachtbehandeling wenden. In de onderhavige klacht is dat laatste aan de orde.

Klager heeft via [tussenpersoon] de MIVD verzocht om opheldering waarom zijn gegevens meermaals en frequent zijn opgevraagd bij [overheidsinstantie]. De MIVD heeft daarmee de gelegenheid gekregen om de klacht zelf op te lossen. De MIVD heeft op het verzoek van klager twee verklaringen gegeven. Deze verklaringen waren voor klager niet bevredigend. Daarnaast brengt klager zijn klacht in verband met het arbeidsconflict dat hij heeft gehad met zijn werkgever. Het CRvdm heeft geoordeeld dat binnen dit arbeidsconflict inderdaad sprake was van meer dan gewone belangstelling voor klager.

Het feit dat de MIVD al in een eerder stadium in de gelegenheid was aan klager duidelijkheid te verschaffen omtrent zijn vraag en de klacht zodoende al op te lossen, alsmede het arbeidsconflict dat zich hieraan voorafgaand heeft afgespeeld en het oordeel van het CRvdm over dat conflict, is naar het oordeel van de afdeling klachtbehandeling voldoende grond om aan te nemen dat van klager niet gevergd kon worden eerst een klacht in te dienen bij de minister van Defensie. De afdeling klachtbehandeling acht zich om die reden bevoegd de klacht in behandeling te nemen zonder klachtbehandeling door de minister van Defensie.

Onderzoek

De afdeling klachtbehandeling heeft op 17 april 2019 een gesprek gevoerd met klager. In dit gesprek heeft klager zijn klacht verder toegelicht. Daarnaast heeft op 1 mei 2019 een gesprek plaatsgevonden tussen klager en de MIVD, in aanwezigheid van de afdeling klachtbehandeling. Hierbij waren de klachten-coördinator, een jurist van de afdeling juridische zaken en een medewerker die betrokken is bij de uitvoering van veiligheidsonderzoeken aanwezig. Verder heeft de afdeling klachtbehandeling onderzoek gedaan in de systemen van de MIVD. De afdeling klachtbehandeling heeft rechtstreeks en zelfstandig toegang tot deze systemen. De afdeling klachtbehandeling heeft tevens een ICT-medewerker gehoord die verantwoordelijk is voor het beheer van de technische ondersteuning bij veiligheidsonderzoeken.

Bevindingen

De afdeling klachtbehandeling baseert haar bevindingen op (1) het klaagschrift en bijgeleverde stukken, (2) het gesprek met klager, (3) het gesprek van de afdeling klachtbehandeling met klager en de MIVD, (4) gesprek met een ICT-medewerker van de MIVD, (5) het onderzoek in de systemen van de MIVD en (6) de door de MIVD aangeleverde documentatie.

Klager heeft op 22 maart 2018 bij [overheidsinstantie] navraag gedaan welke instanties zijn [...] gegevens hebben opgevraagd. Klager kreeg per brief van 10 april 2018 hierop een reactie van [overheidsinstantie]. In deze brief werd een opsomming gegeven van momenten waarop de gegevens van klager zijn opgevraagd in de periode 2012 tot en met 2017. In totaal was dit veertien keer, waarvan dertien door de MIVD. In dit overzicht is te zien dat in de eerste zeven maanden nadat een Verklaring Geen Bezwaar (VGB) voor zijn persoon was afgegeven (juni 2016), de MIVD acht keer de gegevens van klager had opgevraagd bij [overheidsinstantie]. Het overzicht laat zien dat de periode tussen de aanvragen uiteenloopt van twee weken tot enkele maanden.

Klager heeft via [tussenpersoon] aan de MIVD gevraagd wat de reden was voor het meermaals en frequent opvragen van zijn gegevens. In een eerste reactie van de MIVD werd aan [tussenpersoon] uitgelegd dat de frequentie te wijten was aan de zogeheten 'dynamisering' van het systeem. Dit is het proces waarbij [overheidsinstantie] de MIVD automatisch waarschuwt wanneer iets verandert in de [...] documentatie van degene aan wie een VGB is verstrekt. In een tweede reactie van de MIVD aan [tussenpersoon] heeft de MIVD uitgelegd dat, na contact te hebben gezocht met [overheidsinstantie], is gebleken dat sprake was van een computerfout. In het overzicht dat bij brief van 10 april 2018 door [overheidsinstantie] aan klager is verstrekt hebben slechts twee 'bevragingsmomenten' door de MIVD daadwerkelijk plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft [overheidsinstantie] bij brief van 2 april 2019 aan klager medegedeeld dat vanwege een computerfout het verstrekte overzicht met bevragingsmomenten onjuist is. In deze brief bevestigt [overheidsinstantie] dat in feite slechts twee bevragingen door de MIVD daadwerkelijk hebben plaatsgevonden, namelijk op [datum] en [datum].

Op 17 april 2019 heeft de afdeling klachtbehandeling klager gehoord in het kader van zijn klacht. Tijdens dit gesprek gaf klager aan dat hij zich niet kon vinden in de verklaringen die de MIVD hem, via [tussenpersoon], gaf. De eerste verklaring achtte klager onwaarschijnlijk, omdat zijn [...] gegevens in die periode niet waren gewijzigd. Volgens klager was er dus geen grond om de MIVD te notificeren van een wijziging. Volgens klager bood de tweede verklaring evenmin een antwoord op zijn vraag. Doordat deze sterk verschilde van de eerste verklaring, vond klager de verklaring ongeloofwaardig. Daarnaast had klager het gevoel dat het conflict dat hij met zijn werkgever had een rol speelde.

De afdeling klachtbehandeling heeft op 1 mei 2019 een gesprek gevoerd met zowel klager als medewerkers van de MIVD. De medewerkers van de MIVD hebben tijdens dit gesprek verklaard dat de MIVD op twee manieren navraag kan doen bij [overheidsinstantie]. Namelijk door specifiek navraag te doen naar een bepaald persoon (actieve bevraging), of wanneer de MIVD automatisch een notificatie krijgt van [overheidsinstantie] wanneer de [...] gegevens van een persoon met een

vertrouwensfunctie zijn gewijzigd (passieve bevraging, ook wel 'dynamisering' geheten). Zowel bij een actieve als een passieve bevraging levert dit een aantekening op in het personeelsdossier van de betrokken persoon. De medewerkers van de MIVD hebben voorts verklaard dat uit eigen onderzoek van de MIVD is gebleken dat inderdaad op slechts twee momenten navraag is gedaan door de MIVD bij [overheidsinstantie]. De overige bevragingsmomenten uit het overzicht van [overheidsinstantie] hebben zij niet kunnen koppelen aan een 'actieve' dan wel een 'passieve' bevraging. De overige bevragingsmomenten staan dus ten onrechte als 'bevraging' opgesomd, vanwege een computerfout. De MIVD-medewerkers verklaarden dat deze computerfout te maken had met het (periodiek) aanbieden van het overzicht van vertrouwensfunctionarissen aan [overheidsinstantie], ten behoeve van de passieve bevragingen. De momenten waarop dit overzicht aan de database van [overheidsinstantie] werd aangeboden, zou ten onrechte als een bevragingmoment zijn geregistreerd.

In haar eigen onderzoek heeft de afdeling klachtbehandeling kennis genomen van het personeelsdossier van klager. Hierbij heeft zij geconstateerd dat in het dossier zich enkel gegevens bevinden die kunnen worden gerelateerd aan de twee bevragingsmomenten die door [overheidsinstantie] en de MIVD(-medewerkers) worden genoemd. Dit komt overeen met de verklaringen van de medewerkers van de MIVD tijdens het gesprek van 1 mei 2019.

Zowel uit de eerdere verklaringen van de MIVD en [overheidsinstantie] aan klager, als uit het gesprek van 1 mei 2019 is naar voren gekomen dat sprake zou zijn van een computerfout. Door deze computerfout staan ten onrechte in de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie] data als bevragingmoment opgenomen, terwijl op die data geen sprake is van een actieve of passieve bevraging. De afdeling klachtbehandeling heeft een ICT-medewerker gehoord die verantwoordelijk is voor het beheer van de technische ondersteuning bij veiligheidsonderzoeken en op technisch vlak het contact met [overheidsinstantie] onderhoudt. Tijdens het gesprek heeft de ICT-medewerker aan de afdeling klachtbehandeling toegelicht op welke wijze de database van [overheidsinstantie] in technische zin actief en passief wordt bevragd.

De ICT-medewerker heeft verklaard dat wanneer [overheidsinstantie] actief moet worden bevragd, dit door de ICT-medewerker en zijn collega's wordt uitgevoerd. Voor een passieve bevraging, waarbij de MIVD een notificatie krijgt wanneer de [...] gegevens van een persoon met een vertrouwensfunctie wijzigen, wordt een overzicht samengesteld waarin alle vertrouwensfunctionarissen zijn opgenomen; het zogeheten ververs-bestand. Dit ververs-bestand verandert regelmatig, doordat vertrouwensfunctionarissen in of uit dienst treden, de functionarissen geen vertrouwensfunctie meer vervullen of het VGB-niveau van een vertrouwensfunctionaris wijzigt. Dit ververs-bestand wordt daarom periodiek, in beginsel om de 10 tot 14 dagen, aan de database van [overheidsinstantie] aangeboden. Tijdens het gesprek heeft de ICT-medewerker verklaard dat er technische verslaglegging (logging) beschikbaar is van de momenten waarop het ververs-bestand is samengesteld. Deze momenten liggen dicht bij de bevragingsmomenten uit de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie], maar komen niet exact met elkaar overeen. Tijdens het gesprek heeft de afdeling klachtbehandeling de ICT-

medewerker verzocht de logging van de momenten waarop [overheidsinstantie] het verversbestand heeft verwerkt op te vragen bij [overheidsinstantie].

De afdeling klachtbehandeling heeft de betreffende logging van [overheidsinstantie] via de MIVD ontvangen. De afdeling klachtbehandeling heeft geconstateerd dat de data die in de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie] worden genoemd, zijn opgenomen in de logging van [overheidsinstantie] van data waarop [overheidsinstantie] het verversbestand van de MIVD heeft verwerkt. Dit komt overeen met de verklaring van de MIVD-medewerkers tijdens het gesprek van 1 mei 2019, waarin zij aangaven dat de momenten waarop het verversbestand aan de database van [overheidsinstantie] werd aangeboden, ten onrechte als bevraging zijn geregistreerd.

Beoordeling van de klacht

Op grond van artikel 124, eerste lid, Wiv 2017 beoordeelt de afdeling klachtbehandeling of door de MIVD behoorlijk is gehandeld. De kern van de klacht is dat de MIVD ten onrechte meermaals de [...] gegevens van klager heeft opgevraagd bij [overheidsinstantie] nadat zijn VGB in juni 2016 was afgegeven. Aanvullend klaagt klager dat de verklaringen die hem werden gegeven, nadat namens hem navraag was gedaan bij de MIVD, onvoldoende overtuigend waren.

Eerste deel: inhoudelijke behandeling van de klacht

Bevragingsmomenten op [datum] en [datum]

Uit de eerdere verklaringen van de MIVD en [overheidsinstantie] aan klager en de verklaringen van de MIVD-medewerkers uit het gesprek van 1 mei 2019 is naar voren gekomen dat sprake zou zijn van een computerfout. Door deze computerfout staan ten onrechte in de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie] meerdere data als bevragingmoment opgenomen, terwijl op die data geen sprake was van een actieve of passieve bevraging. De MIVD-medewerkers verklaarden voorts in het gesprek van 1 mei dat alleen wanneer een actieve of passieve bevraging daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, dit altijd een aantekening in het personeelsdossier oplevert. Doordat in de situatie van klager in feite geen sprake was van een actieve of passieve bevraging van zijn gegevens bij [overheidsinstantie], maar een computerfout, zou dit ook geen aantekening hebben opgeleverd in het personeelsdossier van klager. Uit het onderzoek dat door de afdeling klachtbehandeling is verricht, blijkt dat in het personeelsdossier zich alleen gegevens van klager bevinden met betrekking tot de twee bevragingsmomenten die in de brief van [overheidsinstantie], gedateerd 2 april 2019, worden genoemd ([datum] en [datum]). De verklaringen van de MIVD-medewerkers hieromtrent kloppen in zoverre.

Betreffende de overige data

De overige data die in de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie] worden genoemd zijn niet terug te vinden in het personeelsdossier van klager. De afdeling klachtbehandeling heeft deze data naast de logging van [overheidsinstantie] gelegd en met elkaar vergeleken. De afdeling heeft vastgesteld dat deze met elkaar overeenkomen. Hiermee is vast komen te staan dat de MIVD op de overige genoemde data de [...] gegevens van klager noch actief noch passief heeft opgevraagd. De afdeling klachtbehandeling heeft in haar onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor het tegendeel.

De klacht is in zoverre ongegrond.

Tweede deel: toets aan behoorlijkheidsnorm van goede informatieverstrekking

Klager heeft naar aanleiding van de brief, gedateerd 10 april 2018, die hij van [overheidsinstantie] kreeg bij tussenkomst van [tussenpersoon] navraag gedaan bij de MIVD over de reden van het meermaals en frequent opvragen van zijn [...] gegevens. Via [tussenpersoon] heeft klager twee verklaringen ontvangen. De afdeling klachtbehandeling toetst de wijze waarop de MIVD de vraag van klager heeft beantwoord aan de behoorlijkheidsnorm van goede informatieverstrekking. Bij deze norm is het van belang dat een burger van de juiste informatie wordt voorzien en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is.

De MIVD heeft verklaard dat de eerste verklaring over de data die klager ontving, achteraf gezien, onjuist was. Hierin stond dat de frequentie van bevestigingen te wijten was aan wijzigingen in de [...] gegevens van klager, welke automatisch aan de MIVD werden doorgegeven (passieve bevestiging). Volgens klager was de eerste verklaring ook heel onwaarschijnlijk, omdat zijn [...] gegevens niet waren gewijzigd. De tweede verklaring die klager ontving verschilde sterk van de eerste verklaring en was volgens de MIVD wel juist; er zou namelijk sprake zijn van een computerfout. Vanwege deze computerfout zouden slechts twee van de bevestigingsmomenten uit de brief van 10 april 2018 van [overheidsinstantie] daadwerkelijk hebben plaatsgevonden.

De afdeling klachtbehandeling heeft vastgesteld dat de eerste verklaring van de MIVD volstrekt onjuist was. De MIVD is er ook in zijn tweede verklaring niet in geslaagd een eenduidig antwoord te geven op de vraag van klager. De MIVD had niet goed onderzocht waarom [overheidsinstantie] op zoveel momenten een bevestiging had geregistreerd in het geval van klager. Bovendien had de MIVD moeten controleren of de data die ten onrechte als bevestigingsmoment waren geregistreerd, inderdaad samenhangen met de momenten waarop het ververs-bestand van de MIVD door [overheidsinstantie] werd verwerkt. De afdeling klachtbehandeling is van oordeel dat de MIVD er niet in is geslaagd klager op zijn vragen te voorzien van volledige en juiste informatie. Hierdoor heeft de MIVD in strijd gehandeld met de behoorlijkheidsnorm van goede informatieverstrekking.

De klacht is voor wat betreft het tweede deel gegrond.

Oordeel van de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD

De afdeling klachtbehandeling is van oordeel dat de MIVD behoorlijk heeft gehandeld voor wat betreft het eerste deel van de klacht en voor wat betreft het tweede deel van de klacht heeft gehandeld in strijd met de goede informatievoorziening.

**Commissie van Toezicht
op de Inlichtingen- en
Veiligheidsdiensten**

De afdeling klachtbehandeling beoordeelt de klacht als gedeeltelijk gegrond.

De afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, 31 juli 2019,

mr. A. Stehouwer (voorzitter)
mr. H.C. Wiersinga
mr. A.M. Zwaneveld